

QORTI ĊIVILI PRIM' AWLA

**ONOR IMHALLEF
DR FRANCESCO DEPASQUALE
LL.D. LL.M. (IMLI)**

**Seduta ta' nhar l-Erbgha
Tnax (12) ta' Mejju 2021**

Rikors Numru 610/2010 FDP

Fl-ismijiet

Busuttil Anthony (ID 309247M) u martu Josette Busuttil (ID 196246M)

Vs

**Agius David (ID 243953M) Rita Agius (ID 513557M) u Nazzareno sive Ronnie
Cauchi (id 518543M) u martu Maria Rosaria Cauchi (ID 506943M) u sabiex
il-gudizzju jkun integru s-soċjeta' Maralite Limited (C 338)**

Il-Qorti:-

1. Rat ir-rikors datat 16 ta' Ġunju 2010, li permezz tiegħu r-rikorrenti talbu is-segwenti:

Illi Anthony Busuttil huwa shareholder fil-kumpanija Marsalite Limited u għandu 20,607 ordinary shares fully paid up ta' Lm l għal kull share filwaqt li l-intimati David Agius u Ronnie Cauchi huma wkoll azzjonisti tal-istess kumpanija.

Illi fil-bidu tas-sena 2006 Anthony Busuttil ddikjara li ma riedx jibqa' aktar soċju f'din il-kumpanija u għalhekk iddikjara li ried jittrasferixxi x-shares tiegħu u, a tenur tal-Memorandum and Articles of Association tal-istess kumpanija, informa lill-Bord tad-Diretturi bl-intenzjoni tiegħu u l-imsemmija David Agius u Nazzareno Cauchi, li

huma wkoll diretturi, aċċettaw it-talba tal-esponenti u ddikjaraw li huma stess huma disposti illi jieħdu dawn l-azzjonijiet ugwalment bejniethom versu l-konsiderazzjoni ta' Lm6,182 u taħt is-segwenti pattijiet u kundizzjonijiet li ġew aċċettati in toto mill-esponenti:

1. *Illi Anthony Busuttil jirriżenja immedjatament mill-impieg tiegħu mal-kumpanija u mill-kariga ta' Direttur tas-soċjeta' ;*
2. *Illi tiġi trasferita fuq isem Anthony Busuttil il-vettura bin-numru ta' reġistrazzjoni KAC101 li għall-fini tal-ftehim giet stmata valur ta' Lm750 u jipprovdu xi għamara li giet stmata bil-valur ta' Lm600;*
3. *Illi tingħata lilu valur ta' għamara ta' Lm3,182 liema għamara kellha ssir mill-kumpanija Marsalite Limited (liema somma hija parti mill-ammont imsemmi ta' Lm6,182);*
4. *Illi l-esponenti jiġi meħlus minn kull dejn spettanti lill-kumpanija MCL Limited li dak iż-żmien kienu kalkolati fl-ammont ta' Lm3,000 (cioe l-bilanċ ta' Lm6,182 fuq imsemmi);*
5. *Illi l-esponenti li jiġi meħlus minn kull responsabbilta' personali għat-taxxa, VAT, NI li seta' kien hemm outstanding tas-soċjeta' u tad-dejn tal-HSBC Bank Malta plc;*
6. *Illi d-dejn personali tal-esponenti mal-Bank of Valletta plc fl-ammont ta' Lm4,616 jiġi jthallas mill-kumpanija stante li dawn il-flus kienu ġew mislufa għall-benefiċċju ta' l-istess;*
7. *Illi apparti dan f'dak il-mument Anthony Busuttil kien kreditur tal-kumpanija fl-ammont ta' Lm18,820 rappreżentanti arretrati ta' pagi u allowances u flus li kien ivversa minn butu a' benefiċċju tal-istess kumpanija u xi ammonti oħrajn. Dawn kellhom jiġi jthallsu permezz ta' 60 rata mensili.*
8. *David Agius u Ronnie Cauchi ggarantew dawn il-kundizzjonijiet in solidum.*

Illi kwazi kollox gie attwat hliief:

- i. *Is-share transfer formali għadu ma sarx;*
- ii. *L-esponenti ma giex meħlus (held harmless) minn xi dejn mad-Dipartiment tal-VAT, NI, Taxxa, mal-HSBC Bank Malta plc;*
- iii. *Illi għalkemm ħallsu parti mid-dejn mal-Bank of Valletta, baqa' bilanċ ta' €4,858 li l-esponenti kellu jthallas issa għax il-bank kien qed jippressa;*
- iv. *Illi mis-somma ta' Lm18,820 għad fadal bilanċ ta' Lm12,854 = €29,941.*

Illi minbarra dan, għalkemm l-esponenti rriżenja minn direttur b'effett mil-1 ta' Marzu 2006, l-intimati rreġistraw din r-riżenja mal-ETC izda ma rreġistrawx din ir-riżenja mill-ewwel mar-reġistratur tal-kumpaniji (MFSA) u tali reġistrazzjoni giet inserita fil-files tal-MFSA biss f'Novembru 2009.

Illi minhabba f'hekk d-Dipartiment tat-Taxxa dwar il-Valur Miżjud (VAT) qed jikkontendi li l-esponenti qua direttur xorta huwa responsabbli tan-nuqqasijiet tas-soċjeta' sa Novembru 2009 u qiegħed iżomm lill-esponenti konjuġi Busuttil personalment responsabbli għat-taxxi, multi u interessi li akkumulaw.

Illi inoltre, f'tit wara li sar il-ftehim fuq imsemmi, l-HSBC kien qed teżigi li jsir kuntratt ta' kostituzzjoni ta' debitu fir-rigward ta' loan li kien sar snin qabel lill-Marsalite Ltd. Il-konjuġi Busuttil kienu ġia qegħdin jagħmlu tajjeb għad-dejn tal-HSBC bħala garanti bid-dar li kellhom. F'dak iż-żmienil-konjuġi Busuttil kienu qed ibiegħu din id-dar u kellhom bżonn waiver u għalhekk kellhom jidhlu wliedhom Anita Galea u Jose Busuttil bħala garanti addizzjonali in parte għas-self li ingħata lill-Marsalite Limited mill-kumpanija HSBC Bank Malta plc permezz ta' kuntratt fl-atti tan-Nutar Maurice Gambin tal-15 ta' Ġunju 2006. L-intimati ftiehm u huma ser jagħmlu tajjeb u obbligaw ruħhom li eventwalment jirrilaxxawhom lill-atturi minn dan l-obbligu liema ftehim sar anke fil-presenza ta' rappreżentanti tal-HSBC Bank Malta plc.

Illi inoltre, dawn l-aħħar snin kien hemm mismanagement totali tal-intimati tal-kumpanija tant illi llum il-kumpanija għandha problemi serji u l-post minn fejn kienet taħdem ġie ripress mis-sidien cioè' l-Malta Industrial Parks u dan bis-saħħa ta' Mandat ta' Żgumbrament in segwitu għal sentenza ta' din l-Onorabbli Qorti tas-27 ta' Mejju 2009 (Rik 453/2009). Illum il-kumpanija m'għadhiex tiffunzjona.

Illi l-intimati ilhom snin ma jagħtu rendikont tal-operat tagħhom u apparti li m'humiex in regola fl-obbligi tagħhom mal-MFSA, lanqas ma hemm accounts aprovati għal numru ta' snin u minhabba fl-agir abusiv, illegali u frawdolenti tal-intimati l-esponenti qiegħed isofri konsegwenzi li għalihom huma responsabbli l-istess intimati personalment.

Għaldaqstant jgħidu l-intimati għaliex din l-Onorabbli Qorti m'għandiex:

- 1. tordna li jsir it-trasferiment tal-ishma tal-konjuġi Busuttil fis-soċjeta' Marsalite Limited kwantu għal nofs lill-konjuġi Agius u nofs lill-konjuġi Cauchi;*
- 2. Tiffissa l-ġurnata ħin u lok halli jsir is-share transfer form appositu u taħtar nutar sabiex jipprepara u jipproċessa d-dokumentazzjoni relattiva u kuratur sabiex jirrapreżenta l-eventwali kontumaċi;*
- 3. Tikkundanna lill-intimati solidarjament bejniethom sabiex iħallsu lill-atturi konjuġi Busuttil is-somma komplessiva ta'*

- €34,799 kif fuq premiss (€29,941 bħala bilanċ ta' pagi, allowances, etc u €4,858 bħala rifużjoni tal-ħlas li l-atturi konjuġi Busuttil għamlu lil Bank of Valletta plc);
4. Tikkundanna lill-intimati Agius u Cauchi sabiex jieħdu ħsieb sabiex fi żmien qasir u perentorju li jiġi prefiss, li jirrilaxxaw lill-atturi mid-dejn vantat mill-HSBC Bank Malta plc u tiffissa penali per diem għas-sempliċi dewmien li tiskatta wara u jekk jgħaddi it-terminu hekk previst inutilment.
 5. Tiddikjara li l-intimati Agius u Cauchi huma solidarjament responsabbli li jżommu lil-atturi kollha mittiefsa (harmless) fir-rigward ta' kull pretenzjoni vantata u li tista' tiġi vantata kontra tagħhom mil-HSBC Bank Malta plc, u fir-rigward ta' l-atturi konjuġi Busuttil minn kull pretensjoni vantata u li tista' tiġi vantata mill-VAT u tat-Taxxi Interni u tas-Sigurta' Soċjali;
 6. Tiddikjara lill-intimati Agius u Cauchi solidarjament responsabbli għad-danni sofferti mill-atturi minħabba l-inadempjenza tal-intimati.

Bl-ispejjeż u b'riserva għal kull azzjoni ulterjuri spettanti lill-atturi, liema intimati huma minn issa ngunti għas-subizzjoni.

2. Rat illi fit-2 ta' Awissu 2010 l-konvenuti David Agius u Rita Agius irrispondew għal dak mitlub billi qajmu is-segwenti difiżi:

1. Illi preliminarjament u mingħajr preġudizzju jiġi eċċepit illi l-azzjoni odjerna hija nulla u dana stante li l-kawżali tagħha huma tali li jannullaw lil xulxin. Ir-rikorrenti fl-ewwel parti tal-premessi jippremettu li kien sar ftehim sabiex isir it-trasferiment ta' ishma fil-kumpannija Marsalite Limited u konsegwentement qed jitolbu lil dina l-Onorabbli Qorti tordna li dana l-ftehim jiġi enforzat (cioe' li r-rikorrenti ma jibqgħux azzjonisti fil-kumpannija Marsalite Limited). Fit-tieni parti tal-premessi ir-rikorrenti qed jippremettu illi bħala azzjonisti huma sofrew u qed isofru dannu minħabba mismanagement fil-kumpannija Marsalite Limited u cioe' qed jeżerċitaw drittijiet spettanti lill-azzjonisti ta' kumpannija. Jew ir-rikorrenti jridu li jittrasferixxu l-ishma tagħhom skond allegat ftehim jew iridu li jiġu enforzati d-drittijiet spettanti lilhom bħala azzjonisti, iżda t-tnejn kontemporanjament ma huwiex permess;
2. Illi huwa minnu illi Anthony Busuttil huwa shareholder tal-kumpannija Marsalite Limited u għandhu 20,607 ordinary shares;
3. Illi ma huwiex minnu illi fis-sena 2006 Anthony Busuttil ottempra ruħu mal-Memorandum & Articles tal-kumpannija Marsalite Limited u nforma lil Bord tad-Diretturi li huwa kellu

l-intenzjoni li jittrasferixxi l-ishma tiegħu. L-Artikolu 4.2 tal-Memorandum & Articles tal-kumpannija Marsalite Limited jistipula illi "Any member wishing to transfer any of his shares shall notify the directors by a notice in writing (transfer notice) that he wishes to transfer his shares. The notice shall specify the number of shares to be transferred and the price offered for the total amount of shares on offer". Illi Anthony Busuttil ma għamel xejn minn dan kollu u konsegwentement wisq anqas ottemptra ruħu mal-proċedura stipulata mill-Memorandum & Articles tal-kumpannija Marsalite Limited. Gialadarba l-proċedura stipulata fl-Artikolu 4 tal-Memorandum & Articles tal-kumpannija Marsalite Limited ma gietx segwita minn Anthony Busuttil, ma jistax isejjes azzjoni ġudizzjarja fuq proċedura monka u liema nuqqas huwa attribwibbli lir-rikorrent stess;

- 4. Illi anqas jista' jingħad illi effettivament kien sar ftehim ta' trasferiment ta' ishma jew wegħda ta' trasferiment ta' ishma u dana stante li ma teżisti ebda skrittura privata li minnha jirriżulta tali ftehim. Illi l-Artikolu 118 (1) tal-Kapitolu 386 tal-Liġijiet ta' Malta jirrikjedi illi trasferiment ta' ishma jsir bi skrittura privata, liema huwa nieqes fil-każ odjern;*
- 5. Illi għal grazzja tal-argument u mingħajr preġudizzju għas-suepost, anke li kieku kellu jitqies li kien hemm wegħda ta' trasferiment ta' ishma b'mod verbal, fatt kontestat mill-esponenti, xorta waħda dana l-ftehim mhux enforzabbli u dana stante li kull ftehim li seta' sar, illum skada, u in oltre l-proċedura kontemplata fl-Artikolu 1357 (2) tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta ma gietx segwita. Jiġi rilevat illi wegħda ta' bejgħ mingħajr żmien stipulat għal validita tagħha titqies li hija valida biss għal tlett xhur, liema perjodu fil-każ odjern ċertament skada mis-sena 2006. Ukoll jiġi rilevat illi r-rikorrenti wisq anqas adoperaw il-proċedura kontemplata fl-Artikolu 1357 (2) tal-Kapitolu 16 sabiex iżommu ferm l-ftehim minnhom allegat. Konsegwentement il-partijiet, se mai, reġgħu ġew fil-pożizzjoni li kienu qabel ma sar l-allegat ftehim (status quo ante) b'mod illi kull haġa jew ammont li rċievew ir-rikorrenti in konnessjoni ma' dana l-allegat ftehim għandu jiġi rifiż lill-intimati jew min minnhom, u dana skond il-ġurisprudenza l-aktar riċenti tal-Qrati tagħna. Illi f'dana r-rigward kull azzjoni spettanti lill-intimati qed tiġi riservata.*
- 6. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost qatt ma kien hemm ftehim mar-rikorrenti illi huma jiġu rilaxxati interament minn xi resposabbilita' personali fil-konfront tat-terzi kredituri. Fi kwalunkwe każ u mingħajr preġudizzju kull ftehim li r-rikorrenti*

jallekaw li sar, kien soġġett għal kondizzjoni illi jsir t-trasferiment tal-ishma appartenenti lir-rikorrenti, liema trasferiment qatt ma avvera ruħu u dana apparti l-fatt illi kien ukoll soġġett għall-kundizzjoni li t-terzi kredituri jagħtu l-kunsens tagħhom.

7. *Illi ma huwiex minnu li r-rikorrenti Anthony Busuttil irriżenja minn Direttur tal-kumpannija Marsalite Limited b'effett mill-1 ta' Marzu 2006. Fil-fatt jiġi rilevat illi ma teżisti ebda ittra ta' riżenja mibgħuta lill-kumpannija Marsalite Limited. Illi wkoll jiġi rilevat illi l-formola appożita li trid tiġi reġistrata mar-Registatur tal-Kumpanniji sabiex riżenja ta' direttur ikollha effett (cioe' dik imsejha Form K) giet reġistrata mar-Registatur tal-Kumpanniji validament biss f'Ottubru tas-sena 2009 u għalhekk kull riżenja li saret minn Anthony Busuttil għandha biss effett minn Ottubru 2009. Illi jiġi rilevat ukoll illi minn Marzu tas-sena 2006 'il quddiem, Anthony Busuttil baqa' jeżerċita l-jeddijiet u s-setgħat tiegħu ta' direttur tal-kumpannija Marsalite Limited u għalhekk kull allegazzjoni li huwa spiċċa minn direttur f'Marzu 2006 hija infondata u fir-rigward ta' liema qed jiġu riservati azzjonijiet ulterjuri fil-konfront ta' Anthony Busuttil;*
8. *Illi ma huwiex minnu illi da parti tal-esponent David Agius kien hemm mismanagement tal-kumpannija Marsalite Limited. David Agius fil-vesti tiegħu ta' direttur dejjem ottempra ruħu mal-obbligu tiegħu kif naxxenti mill-Kapitolu 386 tal-Liġijiet ta' Malta u dana sa fejn kien possibbli għalih. Kif inhu ben konsapevoli Anthony Busuttil, l-amministrazzjoni tal-kumpannija kienet eżerċitata esklussivament minn Nazzareno sive Ronnie Cauchi u għalhekk kull lanjanza li r-rikorrenti jistgħu ikollhom fir-rigward tal-amministrazzjoni għandha tiġi indirizzata lil Nazzareno sive Ronnie Cauchi u mhux lill-esponent David Agius.*
9. *Illi kull talba imressqa mir-rikorrenti għall-ħlas ta' xi flus dovuti bħala paga, allowances etc ... hija preksrta ai termini tal-Artikolu 2148 (d) tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta;*
10. *Illi l-ammont ta' €4858 pretiż mir-rikorrenti bħala rifużjoni ta' flus allegatament imħallsa mir-rikorrenti lil-Bank of Valletta p.l.c. ma huwiex dovuti u dana stante li l-facilita bankarja li sar l-ħlas kontra tagħha hija facilitata bankarja personali tar-rikorrenti u konsegwentement kull ħlas li seta' sar mir-rikorrenti hekk sar sabiex jiġi imħallas debitu personali tal-istess rikorrenti;*

11. *Illi fir-rigward tar-raba' u hames talba tar-rikorrenti, dawn għandhom jiġu miċhuda u dana stante li huma infondati fil-fatt u fid-dritt u dana kif ser jirriżulta fil-mori tal-kawża;*
 12. *Illi s-sitt talba tar-rikorrenti hija infondata fil-fatt u fid-dritt u dana kif ser jirriżulta fil-mori tal-kawża;*
 13. *Illi l-esponenti ma għandu ebda relazzjoni ġuridika mar-rikorrenti Anita Galea u Jose Busuttil u għalhekk għandhom jiġu liberati mill-osservanza tal-ġudizzju;*
 14. *Salv eċċezzjonijiet oħra permessi mill-Liġi;*
3. Rat illi fit-2 ta' Awwissu 2010 l-konvenuti Nazzareno sive Ronnie Cauchi u Maria Rosaria Cauchi f'isimhom proprju u f'isem is-soċjeta' Marsalite Limited irrispondew għal dak mitlub billi qajmu s-segwenti difiżi:
- 1) *Illi t-talbiet attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt u għaldaqstant, in vista tal-premessi hawn esposti, il-konvenuti Cauchi u Marsalite Ltd umilment jitolbu lil dina l-Onorabbli Qorti sabiex tirrespingi t-talbiet attriċi bl-ispejjeż kontra tagħhom;*
 - 2) *Illi huwa minnu li Anthony Busuttil huwa azzjonista fis-Sočjeta' Marsalite Ltd (C338) kif indikat fir-rikors promutur, u fil-fatt huwa għadu azzjonista ta' l-istess soċjeta' sa llum stante li ftehim dwar tali trasferiment qatt ma intlaħaq u di fatti l-attur ma preżenta ebda skrittura li turi qbil bejn l-attur u il-konvenuti għat-trasferiment ta' l-ishma, u li kull diskors dwar ftehim verbali huwa superflu w irrilevanti stante li l-liġi hija ċara fejn tistabilixxi li trasferiment ta' l-ishma skond il-liġi jirrikjedi ta' l-anqas skrittura privata bejn il-partijiet;*
 - 3) *Illi huwa minnu li kien hemm diversi negozjati f'dawn l-aħhar snin għat trasferiment ta' l-ishma ta' Busuttil iżda ftehim qatt ma intlaħaq lanqas verbalment kif ser jiġi muri waqt il-proċediment tal-kawża;*
 - 4) *Illi meta Busuttil kellem lill-konvenuti dwar il-possibli trasferiment ta' l-ishma huwa anqas għamel 'share transfer notice' bil-miktub kif jitlobu l-Artikoli ta' Assoċjazzjoni fi klawwsola 4.2, u dan juri kemm dawn kienu biss possibli trattativi dwar bejgħ u mhux negozjati dwar pre-emption rights dwar bejgħ reali ma' azzjonisti oħra u juri wkoll li huwa ma kellu ebda offerta minn terzi għal dawn l-ishma.*

- 5) *Illi kemm il-konvenuti Ronnie Cauchi u David Agius huma wkoll azzjonisti flimkien ma' Anthony Busuttil, u kollha kemm huma kellhom tliet funzjonijiet f'din s-soċjeta' Marsalite Ltd. fejn huma kienu kemm azzjonisti, kemm diretturi u kif ukoll impjegati ta' l-istess soċjeta' ;*
- 6) *Illi il-fatti reali huma li fis-sena 2006 Anthony Busuttil indika lit-tnejn l-oħra li ma xtaqx jibqa' jaħdem full-time bħala 'Sales executive' mas-soċjeta' peress li ried jaħdem post ieħor, u li konsegwenza ta' hekk huwa xtaq ukoll eventwalment li jsir qbil ma' l-oħrajn sabiex huwa joħroġ ukoll minn shareholder u direttur ta' l-istess;*
- 7) *Illi r-riżenja minn impjegat kienet totalment distinta mill-posizzjonijiet l-oħra li kien jokkupa u huwa ċar li l-posizzjonijiet ta' impjegat u ta' direttur huma żewġ rwoli distinti u separati u li għalhekk riżenja mix-xogħol full time, li hija regolata taħt il-ligi tax-xogħol, ma għandhiex effett fuq il-posizzjoni ta' direttur, regolata taħt l-Att dwar il-kumpaniji, u anzi jiġi rilevat illi fil-prassi, f'ċirkostanzi fejn l-azzjonisti huma wkoll diretturi, tali azzjonisti jesigu li jibqgħu diretturi sakemm ma jittrasferux l-ishmha sabiex ikunu jistgħu jikkontrollaw u jissorvelljaw aktar mill-viċin l-operat tas-soċjeta' ;*
- 8) *Illi għalhekk fattwalment u legalment huwa ċar li Busuttil irriżenja biss minn impjegat kif kellu dritt jagħmel skond il-ligi stante li kien impjegat fuq bażi ta' żmien indefinit u infatti kien għalhekk li giet intavolata n-notifika tar-riżenja tiegħu mill-impjeg mal-Korporazzjoni tax-Xogħol u Tahriġ (ETC) iffirmata wkoll minnu stess, li tindika r-raġuni ta' tmiem ta' l-impjeg bħala 'sab xogħol ieħor';*
- 9) *Illi l-ftehim dwar it-trasferiment ta' l-ishma jew ir-riżenja tiegħu minn direttur qatt ma intlaħaq u r-riżenja bħala impjegat hija irrelevanti fil-kwistjoni;*
- 10) *Illi in vista ta' tali riżenja minn impjegat t-tlett azzjonisti u diretturi qablu li għandhom ikomplu trattativi u diskussjonijiet dwar il-possibilita ta' bejgħ ta' l-ishma tiegħu lit-tnejn l-oħra jew lil terzi u infatti kien hemm diversi offerti, proposti u kontroproposti dwar dan li baqgħu għaddejjin s-snin pero' dawn qatt ma ġew konklużi u ftehim qatt ma ġie konkretizzat u infatti;*
- 11) *Illi t-teżi ta' l-attur l-ftehim dwar t-trasferiment ta' l-ishma u dwar id-diversi debiti u msemminjin minnu kienu pattijiet u kondizzjonijiet li ġew aċċettati in toto mit-tliet azzjonisti m'hiex minna u kienu biss xi affarijiet partikulari bħat trasferiment tal-*

karozza li ġew attwati u kien fuq dawk l-affarijiet biss li kien hemm qbil;

- 12) Illi dan kollu huwa wkoll konfermat mill-fatt li r-riżenja minn direttur ġiet reġistrata biss fis-7 ta' Ottubru 2009 minn Busuttil innifsu u mhux mill-Marsalite Ltd. jew id-diretturi l-oħra;*
- 13) Illi fir-realta' xejn ma kien qed iżommu milli jissottometti r-riżenja tiegħu qabel l-2009 kieku vera huwa ried jirriżenja minn Direttur f'Marzu 2006;*
- 14) Illi jingħad ukoll li tali Form K saret b'mod qarrieqi u frawdolenti sabiex jipprova jeżonera ruħu mir-responsabbilita' tiegħu bħala direttur stante li huwa għamel backdating għall-1 ta' Marzu 2006, meta huwa personalment kien attenda u pparteċipa f'diversi board meetings wara din d-data, fosthom fi Frar u Marzu ta' l-2008;*
- 15) Illi fir-rigward it-tielet talba, l-ammonti u debiti imsemmija mhux korretti, iżda anke jekk jeżistu xi xi pendenzi bejn il-Marsalite u Cauchi, dawn huma pendenzi dovuti mill-Marsalite u mhux mill-Azzjonisti u/jew id-Diretturi l-oħra;*
- 16) Illi fir-rigward tad-djun ma l-HSBC huma tas-soċjeta' b'garanziji tad-diretturi fejn l-imsemmi dejn jirrigwarda għal żmien meta kemm l-atturi w il-konvenuti kienu diretturi tas-soċjeta' u għaldaqstant kollha kienu responsabli għal tali;*
- 17) Fir-rigward tad-djun lid-Dipartiment tal-Valur Miżjud u tat-Taxxi Interni u kif ukoll d-Dipartiment tas-Sigurta' Soċjali, dawn id-djun jirrappreżentaw diversi arretrati, imgħax u penali sa mill-2005 liema djun u ammonti jgħajtu primarjament lill-Marsalite Ltd., u d-deċiżjonijiet biex tali pagamenti ma jsirux kollha kienet deċiżjoni konxja li ttieħdet bl-approvazzjoni tat-tlett diretturi fejn dawn qablu li kellhom jagħtu ċans sabiex jippruvaw igibu lis-soċjeta' tigi fuq saqajha peress li f'dawk is-snin u ċioe' mill-2005 il-quddiem is-soċjeta' kienet f'diffikultajiet finanzjarji;*
- 18) Illi kull nuqqas ta' Cauchi kien nuqqas maqbul waqt board meetings u laqgħat bejn id-diretturi li kienu jafu perfettament is-sitwazzjoni tas-Soċjeta' u għalhekk id-diretturi kollha għandhom iġorru l-piż tad-deċiżjonijiet tajbin jew żbaljati li ħadu;*

Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

Provi:

4. Rat illi fl-24 ta' Mejju 2011 il-Qorti appuntat lill-Perit Legali Dr Claudio Zammit sabiex jirrelata dwar il-każ.
5. Rat ir-relazzjoni tal-Perit Legali Dr Claudio Zammit ippreżentata fil-11 ta' Marzu 2020, (fol 245) illi kienet tinkludi s-segwenti provi:
 - a. l-affidavit ta' **Anthony Busuttil** ippreżentati fis-6 ta' Marzu 2012, fid-19 ta' April 2016 u fit-13 ta' Ġunju 2016 (fol 283, 320, 323).
 - b. ix-xhieda ta' **Nathalie Farrugia** datata 19 ta' Ġunju 2012 (fol 285).
 - c. ix-xhieda ta' **George Camilleri** datata 19 ta' Ġunju 2012 (fol 286).
 - d. ix-xhieda ta' **Charles Sciriha** datata 21 ta' Ġunju 2012, 20 ta' Ġunju 2013, 18 ta' Settembru 2013, 8 ta' Ottubru 2013 (fol 287, 297, 299, 302).
 - e. ix-xhieda ta' Sharon Camilleri datata 26 ta' Ġunju 2012 (fol 289).
 - f. ix-xhieda ta' Winnie Flores Martin datata 24 ta' Jannar 2013, 20 ta' Ġunju 2013, 8 ta' Ottubru 2013, 26 ta' Frar 2014, 19 ta' Novembru 2014 (fol 292, 297, 303, 307, 311).
 - g. ix-xhieda tal-konvenut Ronnie Cauchi datata 24 ta' Jannar 2013, tat-30 ta' Novembru 2015, tat-12 ta' Novembru 2016, tal-20 ta' Settembru 2016 (fol 294, 316, 326, 328).
 - h. ix-xhieda ta' Dr. Elsa Borg datata 20 ta' Marzu 2013 quddiem il-Perit Legali (fol 295).
 - i. ix-xhieda tal-konvenut Nazzareno Cauchi datata 19 ta' Mejju 2015 (fol 314).
 - j. ix-xhieda tal-konvenut David Agius datata 1 ta' Diċembru 2015 u 28 ta' Ġunju 2016 (fol 318, 324).
 - k. in-nota ta' sottomissjonijiet ta' Anthony Busuttil et ippreżentata fis-7 ta' Novembru 2017 (fol 224).
6. Rat illi fid-9 ta' Lulju 2020 il-kawża tħalliet għas-sottomissjonijiet finali.
7. Rat in-nota ta' sottomissjonijiet ulterjuri ta' Anthony Busuttil ippreżentata fit-28 ta' Settembru 2020 (fol 269).

8. Rat in-nota ta' Anita Galea u Jose Busuttil ipprezentata fit-18 ta' Novembru 2020 fejn ċedew l-atti tal-kawża fil-konfront ta' l-intimati kollha stante illi l-meritu li jikkonċerna lilhom ġie eżawrit fil-mori tal-kawża. (fol 275)
9. Rat in-nota ta' sottomissjonijiet ta' Nazzareno sive Ronnie Cauchi ipprezentata fil-25 ta' Novembru 2020 (fol 277).
10. Semgħet it-trattazzjoni orali illi saret da' parte tal-abbli difensuri tal-partijiet fit-12 ta' Frar 2021, wara liema trattazzjoni l-kawża ġiet differita għas-sentenza.

Fatti tal-każ

11. Jirriżulta li l-attur Anthony Busuttil u l-konvenuti David Agius u Ronnie Cauchi huma azzjonisti fil-kumpanija Marsalite Limited. Il-konvenut Cauchi għandu ishma ta' ħamsin fil-mija (50%) u l-attur Busuttil u l-konvenut Agius għandhom ishma ta' ħamsa u għoxrin fil-mija (25%) kull wieħed fil-kumpanija imsemmija. Jirriżulta wkoll li l-kontendenti kienu lkoll diretturi fl-istess kumpanija u li illum il-ġurnata lkoll kemm huma irriżenjaw minn diretturi.
12. L-attur Anthony Busuttil qed jikkontendi li ma baqax azzjonist. Izda l-konvenuti isostnu li qatt ma ntlahaq ftehim bil-miktub kif rikjest mil-Liġi biex Busuttil ma jibqax azzjonist.
13. Mill-provi jirriżulta li l-konvenut Cauchi għandu 41,500 sehem fiwaqt li l-attur Busuttil u l-konvenut Agius għandhom 20,750 sehem kull wieħed fis-soċjeta' Marsalite Limited.
14. Jirriżulta mill-provi li l-attur Anthony Busuttil waqqaf l-impjeg tiegħu mas-soċjeta' Marsalite Limited fi Frar 2006, iżda jirriżulta li, madanakollu, wara din id-data, baqa' jattendi għal-laqgħat tal-Bord tad-Diretturi.
15. Jirriżulta li Anthony Busuttil kien kiteb il-Form K b'data retroattiva ta' Frar 2006, li ttrissali għal meta rriżenja mill-impjeg ma' Marsalite Limited. Izda, fil-fatt il-Form K ġiet riċevuta mir-Registratur tal-Kumpaniji fis-7 ta' Ottubru 2009. Għalhekk il-Form K kienet ġiet ipproċessata u pprezentata wara trapass taż-żmien mid-data li kellha oriġinarjament, u ċioe` Frar 2006.
16. Ir-rikorrenti qed jitolbu fit-talbiet kif dedotti s-somma ta' €29,941 rapreżentanti arretrati ta' pagi u allowances, kif ukoll l-ammont ta' €4,858 rapreżentanti rifużjoni tal-hlas li l-atturi l-konjuġi Busuttil għamlu lill-B.O.V. plc għan-nom tas-soċjeta' Marsalite Limited.
17. Inoltre, l-atturi qed jitolbu wkoll li jiġu rilaxxati mid-dejn mill-HSBC Bank Malta plc u minn kull pretensjoni vantata mill-VAT u t-Taxxi Interni u fis-Sigurta' Soċjali.

18. Il-Perit Legali Dr. Claudio Zammit fir-relazzjoni tiegħu ikkonkluda li l-ewwel, it-tieni, ir-raba', il-ħames u s-sitt talbiet għandhom jiġu miċhuda, filwaqt li t-tielet talba għandha tiġi milqugħa limitatament u s-soċjeta' konvenuta Marsalite Limited għandha tiġi kkundannata tħallas l-ammont ta' €34,799.

Ikkunsidrat

19. Jirrizulta, illi r-rikorrenti qegħdin, permezz tal-azzjoni preżenti, jitolbu:

- a. li jiġi ordnat it-trasferiment ta' ishma tal-konjuġi Busuttil fis-soċjeta' Marsalite Limited lill-intimati konjuġi Agius u Cauchi;
- b. li l-intimati jħallsu lill-atturi s-somma komplessiva ta' Ewro 34,799 rappreżentanti bilanċ ta' pagi, allowances, u bħala rifiżjoni ta' ħlas li l-atturi għamlu lill-Bank of Valletta plc;
- c. li jiġu rilaxxati mill-intimati Agius u Cauchi mid-dejn vantat mill-HSBC Bank Malta plc;
- d. li l-intimati Agius u Cauchi huma solidarjament responsabbli li jżommu lill-atturi mittiefsa minn kull pretensjoni vantata mill-HSBC Bank Malta plc, u minn kull pretensjonijiet ta' VAT, Taxxi Interni u Sigurta' Soċjali;
- e. li l-intimati Agius u Cauchi ikunu solidarjament responsabbli għad-danni sofferti mill-atturi minħabba l-inadempjenza tal-istess intimati.

20. Jirrizulta, mill-banda l-oħra, illi l-konvenuti David Agius u Rita Agius qajjmu prinċipalment dawn id-difiżi rilevanti għall-mertu tal-każ;

- a. li Anthony Busuttil għadu shareholder fis-soċjeta' Marsalite Limited u għandu 20,607 ordinary shares;
- b. li mhux minnu li huwa kien informa lill-Bord tad-Diretturi li kellu intenzjoni jittrasferixxi l-ishma tiegħu;
- c. li bl-ebda mod ma jista' jingħad li sar ftehim ta' trasferiment ta' ishma billi ma teżisti l-ebda skrittura privata kif rikjest fl-Artikolu 118 (1) tal-Kap 386;
- d. li qatt ma kien hemm ftehim mar-rikorrenti li jiġu rilaxxati minn responsabbilta' fil-konfront ta' terzi kredituri;

- e. li mhuwiex minnu li Anthony Busuttil irriżenja minn Direttur tal-kumpanija Marsalite Limited b'effett minn Marzu 2006.
- f. li l-allegazzjoni tar-rikorrenti li kien hemm mismanagement fil-kumpanija Marsalite Limited hija infondata.

21. Il-konvenuti Ronnie Cauchi u Maria Rosaria Cauchi, u Marsalite Limited qajjmu wkoll sostanzjalment, in suċċinct dawn id-difiżi:

- a. li Anthony Busuttil għadu azzjonist fis-soċjeta' Marsalite Limited sal-lum stante li l-ftehim għal trasferiment ta' ishma qatt ma ntlehaq;
- b. li r-riżenja ta' Anthony Busuttil bħala impjegat fl-2006 kienet distinta mill-pożizzjoni tiegħu ta' azzjonist u ta' direttur. Infatti, r-riżenja tiegħu minn direttur giet biss reġistrata minnu fis-7 ta' Ottubru 2009 permezz tal-Form K.
- c. li, b'referenza għat-tielet talba tar-rikorrent, fejn gie eċċepit li jekk jeżistu xi pendenzi dawn huma pendenzi dovuti minn Marsalite Limited u mhux mill-azzjonisti jew diretturi;
- d. Li, referibbilment għad-djun mal-HSBC Bank gie sostnut li dawn huma tas-soċjeta' b'garanzija tad-diretturi;
- e. Li, b'referenza għal djun lid-Dipartiment tal-VAT, tat-Taxxi Interni u tas-Sigurta' Soċjali, huma djun b'diversi arretrati, imgħax u penali, li jgħajtu lil Marsalite Limited, u dan b'approvazzjoni tat-tlett diretturi, b'hekk it-tlett diretturi għandhom iġorru l-piż.

L-Ewwel u t-tieni talbiet tar-rikorrenti - it-trasferiment ta' ishma.

- 22. B'referenza għall-ewwel żewġ talbiet tar-rikorrenti, din il-Qorti trid tistħarreg l-assjem tal-provi sabiex tevalwa x'kienu r-riżultanzi fattwali.
- 23. Ir-rikorrenti qed jitlob li jsir it-trasferiment ta' ishma mill-intimati Agius u Cauchi abbażi ta' share transfer agreement minnhom mil-huq. L-intimati, da parti tagħhom innegaw li qatt sar share transfer agreement bil-miktub peress li qatt ma ntlehaq il-ftehim aħħari bejn il-partijiet.
- 24. L-intimati jikkontendu illi kull ma kien hemm trattativi verbali dwar share transfer u l-iskrittura bil-kitba qatt ma saret.
- 25. Hawnhekk, il-Qorti tagħmel referenza għall-**Artikolu 118 tal-Kap 386 tal-Liġijiet ta' Malta** jipprovdi:

(1) *“Minkejja kull dispożizzjonijiet li jinsabu f’xi ligi oħra, trasferiment ta’ azzjonijiet jew ta’ obligazzjonijiet f’kumpanija għandu jsir bil-kitba.*

(2) *Kumpanija ma tkunx tista’ tirregistra trasferiment ta’ azzjonijiet jew obligazzjonijiet tal-kumpanija jekk ma jkunx ingħata lill-kumpanija dokument regolari tat-trasferiment jew kopja awtentika tiegħu.”*

26. Il-Qorti tagħmel referenza ukoll għall-klawsoli 4.2, 4.3, 4.4, 4.5 u 4.6 tal-Articles and Associations tal-kumpanija Marsalite li jikkellmu ċar u jgħidu hekk:

“Any member wishing to transfer shares in the company is restricted in the manner and to the extent prescribed in these Articles of Association, provided that in no case may a part of a share form the object of a transfer.”

“The directors on receipt of the transfer notice shall first offer the shares, under the conditions stated in the transfer notice, to the other existing shareholders, giving them fourteen days to state what number of shares, if any they are willing to purchase.”

“On the expiration of the said fourteen days, the Board of Directors shall allocate the said shares to members willing to purchase. If the request for the shares exceeds the number for sale, the directors shall appoint the shares as to the number of shares held by each member wishing to purchase.”

“In the event that not all shares in the transfer notice be taken up by the existing members of the company, the proposing transferor may within two months of being notified of this transfer his said shares to third parties at the price and conditions as set out in the transfer notice.”

“The restrictions contained in this Articles shall not apply and the shares in question may be freely transferred where a shareholder wishes to transfer shares to his/her spouse or children; or where the proposed transfer of shares is approved in writing by all the other members.”

27. Kif tajjeb rilevati mill-Perit Legali fir-rapport tiegħu, ir-regolamenti hawn fuq imsemmija mill-Articles of Association tal-kumpanija ma ġewx osservati. Jiġi nnutat li fost ir-regolamenti hemm indikati, li għandu jkun hemm avviż lid-diretturi dwar it-trasferiment ta’ ishma, liema avviż għandu jinkludi l-ammont u l-prezz tal-ishma. L-Artikolu 4 tal-Articles of

Association jistipula wkoll, li għandhom jiġu offruti dawn l-ishma mill-azzjonisti eżistenti, u jagħtu erbatax-il jum żmien. Din il-proċedura tkompli sabiex l-ishma anke jistgħu jiġu offruti lil terzi. Fi klawnsola 4.6 huwa imperattiv, li jiġi sottolineat, li huwa rikjest li għat-trasferiment tal-ishma jrid ikun hemm l-approvazzjoni bil-miktub mill-azzjonisti kollha.

28. Kif sewwa sottolineat mill-Perit Legali Dr. Zammit fir-relazzjoni tiegħu, il-liġi hija tali li l-Articles of Association tal-kumpaniji innifishom joħolqu restrizzjonijiet fuq it-trasferiment ta' ishma. Fil-fatt, il-Perit Legali jagħmel referenza għal dak li jingħad fil-ktieb tal-**Professor Andrew Muscat** fi Principles of Maltese Company Law (p.783):

“Significantly the Companies Act not only allows the memorandum or articles of association of a private company to contain restrictions on the right to transfer shares, but at least in the case of private companies, actually requires the memorandum and articles to impose such restrictions. Indeed for a company to qualify as a private company, its memorandum or articles must contain, inter alia, some restriction on the right to transfer its shares, however minimal. In the case of public companies, the Companies Act is silent: The Act does not require the memorandum and articles of a public company to be free on restriction of share transfers.”

29. Mid-disposizzjoni tal-liġi suċitata, l-iskrittura privata permezz ta' att pubbliku hija rikjesta mil-liġi għal trasferiment ta' ishma.
30. Ir-rikorrent sostna fis-sottomissjonijiet tiegħu li meta sar il-ftehim verbali dwar it-trasferiment ta' ishma nkitbu l-punti, huwa iffirma dokument li eżebixxa mal-affidavit tiegħu, u ħalliha lid-Diretturi l-oħra. Huwa evidenti, madanakollu, illi dan sostnut mir-rikorrent, ma jikkostitwix skrittura privata li għandha tkun iffirmata mill-partijiet kollha u wisq anqas att pubbliku. Fil-fatt, ir-rikorrent fix-xhieda tiegħu in kontro-eżami ikkonferma li huwa qatt ma ffirma share transfer agreement.
31. Għalhekk, fil-karenza tal-prova dwar dan it-trasferiment ta' ishma, din il-Qorti tiċhad l-ewwel u t-tieni talbiet tar-rikorrenti.

It-tielet talba tar-rikorrenti – il-hlas ta' flejjes lilu dovuti

32. Tramite t-tielet talba, r-rikorrenti qed jitolbu li jithallas l-ammont ta' €34,799, li huwa sussegwentement maqsum fl-ammont ta' €29,941, bħala bilanċ ta' pagi u allowances kif ukoll l-ammont ta' €4,858 rappreżentanti rifiżjoni ta' hlas li r-rikorrenti konjuġi Busuttill għamlu lill-Bank of Valletta plc, kif jidher minn Dok BOV 1 mal-affidavit tar-rikorrent.

33. Fir-risposta tagħhom l-intimati Cauchi sostnew li jekk dawn huma dovuti, dawn huma pendenzi dovuti minn Marsalite Limited u mhux mid-diretturi jew azzjonisti.
34. Il-Qorti hawnhekk tagħmel referenza għall-**Artikolu 67 tal-Kap 386 tal-Liġijiet ta' Malta** li jistipula:

“Kumpanija tkun iffurmata bil-mezz ta' kapital maqsum f'azzjonijiet miżmuma mill-membri tagħha. Ir-responsabbiltà tal-membri tkun limitata għall-ammont jekk ikun hemm, li ma jkunx thallas mill-azzjonijiet rispettivament miżmuma minnhom.”

“4.(4) Soċjeta' kummerċjali għandha personalita` ġuridika distinta minn dik tal-membri jew tal-membri tagħha, u l-imsemmija personalita` ġuridika tibqa' sseħħ sakemm l-isem tas-soċjeta' kummerċjali ma jiġix imħassar mir-reġistru, u b'hekk is-soċjeta' kummerċjali tiegħi tażżisti.”

Infatti, il-**Professur Andrew Muscat** fi Principles of Maltese Company Law f'p.216 iġid illi:

“A juridical person is considered by law as a subject of right and duties and as a person totally separate and distinct from the persons who compose it.”

Il-**Professur Muscat** f'p.218 ikompli jgħid hekk:

“An inherent and fundamental attribute of juridical personality is that a juridical person, given its own separate legal existence, is capable of acquiring assets and undertaking liabilities, and such assets and liabilities will be its assets and its liabilities and not those of its members.”

35. Dan l-istess prinċipju jinsab assodat fil-ġurisprudenza, fejn ġie ribadit li d-diretturi għandhom jitqiesu bħala aġenti jew mandatarji tal-kumpanija li tgawdi personalita` ġuridika u indipendenti mill-membri li jikomponuha. (Ara **Dr. Ian Refalo noe et vs Albert David Boweck et**, deċiża mill-Prim' Awla fit-18 ta' Marzu 1983; **John Veglio vs Catherine Camilleri**, Appell Kummerċjali deċiż fit-22 ta' Jannar 1973; u **Video-on-line Limited vs Ian Giles**, Appell Ċivili deċiża fil-25 ta' Frar 2004).
36. Id-dottrina u l-ġurisprudenza jippermettu biss responsabbiltà personali tad-diretturi ta' kumpanija biss f'ċerta ċirkostanzi meta jaġixxu b'qerq, frodi jew b'mala fides. (Ara l-**Av. Dr. Jose` Herrera noe et vs Tancred Tabone et noe et**, deċiża mill-Qorti Kummerċjali fis-26 ta' Jannar 1989 Vol.

- XXLVI.ii.321; Edward Enriquez et vs Avukat Dr. Anthony Farrugia senior et noe**, deċiża mill-Prim' Awla fit-12 ta' Ottubru 1995).
37. Fil-każ in eżami, jirriżulta mill-provi, li l-attur kien Direttur, shareholder u impjegat bħala sales executive mal-kumpanija Marsalite Limited. L-impjegat ta' sales executive ġie tterminat fl-2006. Dan huwa fatt inkontestat.
 38. Mill-assjem tal-provi, jirriżulta wkoll, li kienet ittiehdet deċiżjoni mid-diretturi sabiex il-pagi jithallew mhux imħallsa u dan sar fl-interess tal-kumpanija Marsalite Limited sabiex ikollha ż-żmien tirpilja ekonomikament. Kif tajjeb sottomess fis-sottomissjonijiet ta' Cauchi ma jirriżultax mill-provi, li l-konvenuti Cauchi u Agius aġixxew oltre` l-mansjonijiet tagħhom jew b'mala fede, kif allegat mir-rikorrenti. Infatti, minn eżami akkurat tal-provi, l-awditur tal-kumpanija ikkorrobora t-teżi tal-intimati, anke dwar pendenzi a' pagi. Winifred Flores Martin, is-segretarja ta' Marsalite Limited, xehdet u kkonfermat li l-pagi kienu jithallsu minn kont ta' Marsalite Limited. Hija kkonfermat li huwa veru li kellha kont f'isimha li kien jintuża għall-bżonnijiet speċjali, iżda m'hemm l-ebda dubju li ġie utilizzat hażin, dan ma jirriżulta imkien mill-provi u mill-atti tal-każ.
 39. In vista tal-prinċipji enunċjati fid-dottrina u l-ġurisprudenza suċitata, il-konkluzjoni tal-perit legali dwar is-somma mitluba mir-rikorrenti fit-tielet talba, fejn ikkonkluda illi kellha tithallas mis-soċjeta' Marsalite Limited biss, hija waħda ġusta, u din il-Qorti ser taderixxi mal-istess konkluzjoni tal-perit legali.
 40. Il-motivi għal tali deċiżjoni huma s-segwenti:
 - i. Mhuwiex ikkontestat li l-ħlas ta' paga u rifużjoni ta' flejjes imħallsa mill-atturi mill-Bank kien ġie rimandat fl-interess tal-kumpanija Marsalite Limited u mhux fl-interess tad-Diretturi personalment. Kien għalhekk li l-ammonti dovuti baqgħu mhux imħallsa.
 - ii. B'referenza għal dawn il-ħlasijiet ta' pagi, allowances ecc u r-rifużjoni dovuta li baqgħet ma saritx, il-konvenuti Cauchi Agius bħala diretturi ma aġixxewx oltre` l-mansjonijiet tagħhom u lanqas aġixxew in male fede.
 41. Għaldaqstant, din il-Qorti tqis, li l-ħlas ta' l-ammont mitlub fit-tielet talba tar-rikorrent għandu jsir unikament mis-soċjeta' Marsalite Limited.
 42. Konsegwentement, tilqa' it-tielet talba tar-rikorrent, limitatament, u dan billi tordna li Marsalite Limited għandha thallas l-ammont ta' €34,799 lir-rikorrenti.

Ir-raba' u l-hames talba tar-rikorreni – rilaxx ta' djun u pretensjonijiet ta' terzi

43. Fir-raba' talba r-rikorreni qed jitolbu lill-intimati Agius u Cauchi jirrilaxxawhom mid-dejn vantat mill-HSBC Bank Malta plc. Tramite l-hames talba, ikomplu jitolbu li l-intimati Agius u Cauchi huma solidarjament responsabbli rigward kull pretensjoni vantata mill-HSBC Bank Malta plc., mill-VAT, mit-Taxxi Interni u mis-Sigurta' Soċjali, għalhekk għandhom iżommu lir-rikorreni mittiefsa minn dawn il-pretensjonijiet. Dawn iż-żewġ talbiet huma direttament konnessi u ser jiġu trattati flimkien.
44. Jiġi osservat, fl-ewwel lok, li jirriżulta li r-rikorreni permezz ta' kuntratt datat 15 ta' Ġunju 2006, fl-atti tan-Nutar Maurice Gambin, eżebit bhala Dok D mar-rikors promotur, offrew garanzija personali lill-Bank HSBC Bank Malta plc. Sussegwentement, fl-istess data tal-**15 ta' Ġunju 2006**, ir-rikorreni Anthony Busuttil deher flimkien maż-żewġ intimati l-oħra David Agius u Ronnie Cauchi f'kuntratt ta' kostituzzjoni ta' debitu favur l-HSBC Bank Malta plc. u f'dan il-kuntratt ingabru d-djun kollha li s-soċjeta' Marsalite Limited kellha mal-Bank HSBC. Il-kuntratt ta' kostituzzjoni ta' debitu jinsab eżebit mar-rikors promotur bhala Dok E. Fid-dawl ta' dawn id-dokumenti, eżebiti mill-istess rikorreni, iridu jiġu eżaminati l-fatti u ċ-ċirkostanzi tal-każ, sabiex jiġi eżaminat dawn it-talbiet tar-rikorreni humiex verament ġustifikati.
45. Jingħad, fl-ewwel lok, li r-rikorreni Anthony Busuttil irriżenja mill-impjeg tiegħu mas-soċjeta' Marsalite b'effett minn Frar 2006. Dan huwa fatt inkontestat. Madankollu, ir-rikorreni kien għadu Direttur u azzjonist tal-imsemmija kumpanija.
46. Jirriżulta li r-rikorreni qed jikkontendi li huwa ma riedx jibqa' direttur u b'effett minn Frar 2006 huwa ma kienx għadu Direttur. In sostenn għal dan l-argument huwa jsemmi li l-Form K kienet indikata bid-data ta' Frar 2006. Ir-rikorreni jilmonta, li din inżammet mill-intimati diretturi l-oħra u ma gietx irregistrata fil-hin. Madanakollu, l-fatt li r-rikorreni ma hax hsieb li tali dokument jiġi debitament registrat mal-awtoritajiet kompetenti tista' tinftiehem biss bhala tentattiv biex jaħrab mill-obbligazzjonijiet tiegħu. Di fatti, jirriżulta li l-Form K giet irregistrata mar-Registru tal-Kumpanija fis-7 ta' Ottubru 2009.
47. Il-Qorti tirrileva li l-argument tar-rikorreni dwar it-tezi sostnuta minnu tar-retroattività tal-Form K ma treggix. Illi kien biss responsabbil ta' u obbligu tiegħu li jirregistra l-Form K mar-Registru tal-Kumpaniji. Minbarra dan, ir-rikorreni kien a konozzenza ta' x'kien qed isehh mill-2006 'il quddiem għaliex huwa kien għadu qed jipparteċipa fil-Board meetings.

48. Il-Qorti, għalhekk tirrileva li t-teżi tar-rikorrent li huwa ma kienx għadu direttur tal-kumpanija fl-2006, konsegwenza tad-data retroattiva fil-Form K ma jistax jitqies bħala argument validu.
49. Il-Perit legali, fir-rapport tiegħu, irrefera għall-każ **Pulizija vs Robertino Tufigno** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali fl-14 ta' Lulju 2009 fejn ingħad hekk, dwar l-aspett tar-retroattivita`;

“Din il-Qorti taqbel mal-Ewwel Qorti li r-riżenja tal-appellant mill-kariga ta' Company Secretary, b'effett retroattiv m'għandha l-ebda effett fuq ir-responsabbilta` kriminali tal-appellant taht il-Kap 406, anke jekk din giet aċċettata mill-MFSA.”

50. Ikkunsidrat il-kwistjoni dwar id-djun tal-HSBC Bank, irid issa jiġi mistharreġ dak pretiż mir-rikorrenti, rifless ukoll fil-ħames talba, fejn qed jintalab li jiġi rilaxxat minn kull pretiża ta' dejn mill-HSBC Bank, mill-VAT, mit-Taxxi Interni u mis-Sigurta' Soċjali.
51. Minn eżami tal-provi, jirriżulta li mhuwiex minnu dak sostnut mir-rikorrent, ossija li huwa ma kienx jaf bil-pendenzi li kellha l-kumpanija Marsalite Limited. Jirriżulta illi ż-żewġ kuntratti tal-15 ta' Ġunju 2006 (dok D u E) eżebiti mar-rikors promotur iffirmati mill-istess rikorrent huma xhieda li huwa kien jaf li qed jidhol garanti għal dak pretiż mill-HSBC Bank. Permezz ta' tali kuntratti, fl-atti tan-Nutara Maurice Gambin u Ivan Barotlo, huwa evidenti li r-rikorrent konxjentement kien qed jimpenja ruħu u jiggarrantixxi ruħu għal ħlasijiet tal-kumpanija Marsalite Limited.
52. Għalhekk, l-argument tar-rikorrent li huwa ma kienx jaf dwar tali djun huwa imxejjen proprju bl-iskritturi eżebiti. Infatti, huwa prinċipju assodat li meta partijiet jirrikorru għal skrittura bil-miktub, kollox huwa regolat b'dik l-iskrittura. (Ara f'dan is-sens **Anthony Farrugia Company Limited vs Wallace Fino et** deċiża mill-Qorti tal-Appell fis-27 ta' Mejju 2016).
53. Referibbilment għal pendenzi ta' National Insurance, Provisional Tax mad-Dipartiment tat-Taxxi Interni u pendenzi mad-Dipartiment tas-Sigurta' Soċjali, jirriżulta li r-rikorrent, flimkien mad-Diretturi l-oħra Agius u Cauchi, kien preżenti għall-Board meetings tad-Diretturi, anke wara li huwa ma baqax impjegat, u cioè` wara l-2006, u kien parteċipi fid-deċiżjonijiet li ttiehdu sabiex ma isirux dawn il-ħlasijiet in vista tal-qagħda ekonomika tal-kumpanija Marsalite Limited.
54. Il-Qorti tosserva li l-fatt li r-rikorrent kien għadu qed jipparteċipa fil-Bord meetings bħala Direttur anke wara l-2006, kif ikkonfermat fix-xhieda ta' Charles Sciriha u kif ukoll fil-minuti, hija indikazzjoni ċara li r-rikorrent ma jistax jiġi rilaxxat mid-dejn tal-kumpanija Marsalite Limited ma' l-HSBC

Bank, u lanqas ma jista' jiġi rilaxxat minn pendenzi ta' ħlasijiet li baqgħu ma' sarux mill-kumpanija Marsalite Limited u li huma vantati mill-VAT, mid-Dipartiment tat-Taxxi Interni u mid-Dipartiment tas-Sigurta' Soċjali.

55. Hawnhekk huwa relevanti dak ritenut fil-każ **Il-Pulizija vs Brian John Farrugia** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali fid-9 ta' Diċembru 2011, fejn ingħad li f'nuqqas ta' returns u ħlasijiet dovuti, il-persuna li kienet taqdi l-funzjoni ta' direttur ta' kumpanija tibqa' responsabbli versu l-Kummissarju tat-Taxxi Interni, irrispettivamet tkunx għadha direttur jew le, fejn ġie ippreċiżat is-segwenti:

“.....ir-responsabbilta` tad-direttur illi jottempa ruħu mal-provvedimenti tal-kap fuq imsemmi l-Kap 372, jibqa' responsabbli versu l-Kummissarju tat-Taxxi Interni anke wara li jkun spiċċa minn direttur.”

Kif ukoll fil-każ **il-Pulizija vs George Vella** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali fid-9 ta' Diċembru 2011, ġie ritenut li:

“...r-responsabbilta tiegħu (ta' Direttur - sottolinear ta' din il-Qorti) versu l-Kummissarju tat-Taxxi Interni tibqa' vigenti.”

56. Tajjeb jiġi wkoll affermat li, mill-assjem tal-provi jirriżulta, li kemm ir-rikorrent kif ukoll l-intimati Agius u Cauchi ma baqgħux aktar diretturi tal-kumpanija Marsalite Limited. Tali fatt, madanakollu, ma jeżonera lil ebda wieħed minnhom minn dejn, ħlasijiet u pendenzi dovuti tal-imsemmija kumpanija, proprju għaliex kemm ir-rikorrent u l-intimati Agius u Cauchi għadhom kollha azzjonisti tal-kumpanija.
57. Għaldaqstant, in vista tas-suespost, din il-Qorti ser tiċhad ir-raba' u l-ħames talbiet tar-rikorrenti.

Is-Sitt talba tar-rikorrenti – Danni

58. Fis-sitt talba tagħhom, ir-rikorrenti talbu li l-intimati Agius u Cauchi jkunu responsabbli għad-danni sofferti mill-attur minħabba l-inadempjenza tal-istess intimati.
59. Jiġi puntwalizzat, li kull min qed jippretendi danni, jrid jipprova dak allegat rigwardanti danni, u n-ness meħtieġ bejn l-aġir tal-intimati u d-danni allegatament sofferti. Għalhekk jinkombi fuq ir-rikorrenti li jippruvaw dak mitlub u allegat minnhom. Jinsab affermat fil-ġurisprudenza li hija regola generali li piż tal-prova huwa fuq min jafferma fatt: *“onus probandi incubit ei qui dicit non ei qui negat.”* (Ara **Joseph Zammit vs Joseph Hili**, Vol. XXXVII – I -578).

60. Minn imkien mill-provi u mill-atti tal-każ ma jirriżulta provi ta' danni da parti tar-rikorrenti. Inoltre`, ma rriżultax lanqas li l-intimati agixxew b' mod li wassal għal allegati danni.
61. Għalhekk, fil-karenza tal-prova mehtieġa, tiċhad is-sitt talba tar-rikorrenti.
62. Għalhekk, fid-dawl tar-raġunijiet kollha spjegati f' din is-sentenza, din il-Qorti qed tistrieħ u tagħmel tagħha l-konklużjonijiet tal-Perit Legali Dr. Claudio Zammit fl-intier tagħhom.

Konklużjoni

Il-Qorti;

Wara illi rat l-atti kollha proċesswali kollha pprezentati quddiemha;

Wara illi rat is-sottomissjonijiet tal-abbli difensuri tar-rikorrenti u tal-intimati Cauchi;

Tgħaddi biex taqta' u tiddeċiedi l-vertenza odjerna billi:

Tiċhad l-Ewwel, it-Tieni, ir-Raba', l-Ħames, u s-Sitt Talba tar-rikorrenti għar-raġunijiet spjegati.

Tilqa' t-Tielet talba tar-rikorrenti limitatament fil-konfront tas-soċjeta' Marsalite Limited u mhux fil-konfront tal-intimati Agius u Cauchi, billi:

Tikkundanna u tordna lis-soċjeta' intimata Marsalite Limited tħallas l-ammont ta' €34,799 rappreżentanti (€29,941 bħala bilanċ ta' pagi, allowances ecc u €4,858 bħala rifiżjoni tal-ħlas tal-atturi konjuġi Busuttil għamlu lill-Bank of Valletta plc).

L-ispejjeż għandhom ikunu kollha a kariku tas-soċjeta' Marsalite Limited.

Francesco Depasquale LL.D. LL.M. (IMLI)
Imħallef

Rita Sciberras
Deputat Reġistratur